

KKP och stalinismen några synpunkter

På marxistarkivet har undertecknad i ett par artiklar använt begreppet ”antistalinistisk maoism” för att karakterisera en lite mer sofistikerad variant av maoism.¹ För Sveriges vidkommande har organisationen *Förbundet Kommunist* (FK) fått stå som representant för en sådan inriktning.

I den artikel som återges nedan, som är från FK:s teoretiska tidskrift *Kommunist 2* (utg i början av 1971), försöker FK utveckla sin kritiska syn på stalinismen och framställa maoismen som någonting kvalitativt annorlunda. I sin kritik av stalinismen så har FK mycket vettigt att säga, men när de försöker få det till att maoismen både teoretiskt och i praktiken brutit med och grundligt gjort upp med stalinismen, då är de verkligen ute på hal is. Med tanke på att det kinesiska kommunistpartiet vid tidpunkten som artikeln skrevs under årtal hade kraftfullt försvarat Stalin i bl a sin polemik mot det sovjetiska kommunistpartiet, samtidigt som Kina hade börjat föra en alltmer cynisk och kontrarevolutionär utrikespolitik och senare kupper och kupp försök avlöste varandra i Peking (Lin Biao, ”de fyras gäng”, Deng Xiaopings jojo-karriär osv) så blev det givetvis med tiden allt svårare att försvara en sådan hållning (och många som tidigare upphaussat Kina och Mao fick göra smärtsamma omvärderingar).

Efter artikeln följer en lista med fler texter som behandlar frågeställningen ”antistalinistisk maoism”.

– *Martin Fahlgren* i augusti 2012

När Kinas Kommunistiska Parti (KKP) i början av 60-talet gick till öppet angrepp mot den teori och politik, som utvecklades av Sovjetunionens Kommunistiska Parti (SUKP), spelade detta en avgörande roll för många av de revolutionära grupperingar som utvecklades inom och utom de stora kommunistpartierna i Västeuropa. Samtliga dessa partier, liksom de östeuropeiska, hade sina rötter i den av SUKP dominerade Kommunistiska Internationalen (Komintern), och alla hade de utvecklats till revisionistiska partier. KKP:s kritik mot SUKP riktade sig också mot dessa partier, och denna kritik blev ett vapen i händerna på de revolutionära riktningar som utvecklades i opposition till det politiska och teoretiska förfallet inom dessa partier.

I Sverige spelade KKP:s kritik av SUKP en mycket viktig roll för de grupper inom och utom SKP som i sin kamp mot revisionismen och högeropportunisten senare skulle bryta med partiet och bilda KFML. Likaså spelade ”anknytningen” till KKP en progressiv roll när VPK:s ungdomsförbund några år senare drevs i en allt mera revolutionär riktning.

Spontanism och ytlighet

Samtidigt som denna ”anknytning” till KKP:s politiska och teoretiska brytning med den moderna revisionismen spelat en utomordentligt progressiv roll, har den å andra sidan präglats av en ytlighet och spontanism som i allt högre grad spelat en hämmande roll för den revolutionära rörelsens utveckling.

Denna ytlighet och spontanism består till stor del i en oförmåga till analys av betingelserna för KKP:s framträdande som den världskommunistiska rörelsens ledande revolutionära kraft.

¹ [Maoister om m-l-rörelsens undergång](#) och [Anti-stalinistisk maoism – vad är det](#)

Härmed avser vi dels en oförmåga till analys av betingelserna för den moderna revisionismens framträdande och seger inom samtliga europeiska kommunistpartier, varmed vi främst avser den politik och teori som utvecklades i dessa partier under Stalin-epoken. Dels avser vi en oförmåga till analys av KKP:s relativt fristående förhållande till denna stalinistiska politik och teori, ett fristående förhållande som möjliggjorde KKP:s revolutionära framgångar och betingade dess senare kamp mot den stalinistiska politikens och teorins frukt, den moderna revisionismen.

KFML:s oförmåga att analysera betingelserna för den efter-staliniska kommunistiska rörelsens utveckling har med åren och den högeropportunistiska utvecklingen blivit allt mera markant och uppenbar.

Ingenstans i de publikationer KFML utgivit förekommer någon som helst analys av betingelserna för den moderna revisionismens utveckling och seger i *samtliga* de europeiska Kominternpartier som väsentligen formades under Stalin-epoken. Så t ex nämns utvecklingen före 1956 och den beryktade 20:e partikongressen i Sovjetunionen inte med ett enda ord i den stort upplagda artikeln "Sovjetrevisionismen" i *Marxistiskt Forum* 5/68.

Det politiska och teoretiska förfall som kännetecknar hela denna "etablerade" kommunistiska rörelse hänförs hos KFML utan en blinkning till SUKPs 20:e partikongress 1956. Vid denna tid fanns endast "ansatser till revision av marxismens grundläggande principer", ja, det var rent av så, att "det var vid SUKPs 20:e partikongress i januari 1956, som Sovjetledarna *tog de första stegen* på revisionismens väg", Allt enligt KFML:s chefsideolog Bo Gustafsson i en artikel i *Kinarapport* 8/70,

Som en blixtnad från klar himmel slår revisionismen ner i marxismen-leninismens och kommunismens högberg i Kreml. Borgaragenternas maktövertagande är resultatet av bourgeoisins noggranna och intelligenta planering: först tar vi partiet, sedan tar vi makten. I KFML:s studiehandledning talas det om det framgångsrika uppbygget av socialismen i Sovjetunionen, men plötsligt, utan förvarning: "När sedan Nikita Chrusjtjov och hans anhang av revisionister och borgaragenter tar makten och slår in på vägen tillbaka till kapitalismen, så är det i ledningen för partiet de sätter sig. Inte förrän partiets ledning oskadliggjorts kunde bourgeoisin återta sin förlorade makt."

Och i senaste *Marxistiskt Forum* heter det: "Efter Stalins död genomförde en klick revisionister med Chrusjtjov i spetsen en kontrarevolutionär statskupp." Hipp som hopp: Utan vidare genomför ett gäng borgaragenter en fredlig statskupp i socialismens högberg, omintetgör allt vad socialism och marxism-leninism heter, och återinför kapitalismen. Och som enda grund för detta framhävs, att "den huvudsakliga klassmässiga basen för den revisionistiska linjen var det borgerliga privilegierade skiktet, som efter (efter:) Chrusjtjovs statskupp kraftigt utvidgade sina privilegier och utvecklades till en ny byråkratisk monopolistklass av ny typ." Av denna korta framställning framgår vilken fundamental oförmåga KFML har att förstå de historiska, ekonomiska, politiska, ideologiska, teoretiska, kulturella etc betingelserna för revisionismens utveckling – då den stalinistiska politiken och teorin upprättas som i högsta potens revolutionär och marxist-leninistisk, kan den ryska och europeiska kommunistiska rörelsens utveckling bara förklaras i termer av statskupp och borgerlig klassagent-verksamhet.

Den moderna revisionismens partier är också de partier som huvudsakligen utgjorde stalinismens bas, För allt bredare skikt av den revolutionära rörelsen står det helt klart, att vi icke som KFML kan se den moderna revisionismen som avgränsad från den politik och teori som präglade den stalinistiska rörelsen under flera årtionden. Och om vi vägrar att se denna förbindelse, då är det också omöjligt att förstå betingelserna för KKP:s kamp mot den moderna revisionismen.

Dessa betingelser var just bl a en under flera årtionden genomgående kamp inom KKP mot olika stalinistiska avvikelser och felaktigheter. KKP har uttryckt det som så, att "de kinesiska kommunisterna fick för länge sedan förstahandserfarenhet av en del av Stalins misstag. Några av de felaktiga vänster- och högeropportunistiska riktningar som vid en eller annan tidpunkt framträdde i Kinas Kommunistiska Parti, uppstod, vad deras internationella ursprung beträffar, under inflytande av vissa av Stalins misstag. I slutet av 20-talet, under 30-talet samt i början och mitten av 40-talet (dvs under så gott som hela den tid Stalin satt i ledningen för SUKP och den internationella kommunistiska rörelsen, vår anm,) bekämpade de kinesiska marxist-leninisterna, företrädna av kamraterna Mao Tsetung och Liu Shao chi, de stalinska misstagens inflytande. De övervann steg för steg vänster- och högeropportunistens felaktiga linjer och ledde slutligen den kinesiska revolutionen till seger" ("Till frågan om Stalin").

I denna ständiga kamp utvecklades en politik och teori som i allt högre grad stod i motsättning till SUKPs och Kominterns politik och teori, en kamp som kulminerade i KKP:s angrepp på "Chrusjtjovrevisionismen". Mao Tsetung och KKP har också gång på gång framhållit att en analys av och uppgörelse med dessa "misstag", dessa felaktigheter och avvikelser, är av absolut vikt för upprätthållandet av en marxist-leninistisk politik och teori.

KFML har aldrig gjort upp med eller analyserat dessa felaktigheter. Detta är en av grunderna till att man i en eller annan form alltid återfaller i dem. KFML har aldrig analyserat på vad sätt KKP och Mao Tsetung kritiserat och gjort upp med dessa avvikelser. Detta är en av grunderna för att dess "anknytning" till KKP präglats av ytlighet och spontanism, och en av grunderna till varför denna "anknytning" icke förmått bidra till att leda KFML bort från det högeropportunistiska och stalinistiska förfallet.

KFML(r) tenderar i sin politiska brytning med högeropportunisten, att ersätta anknytningen hos KFML(s) till stalinismens högeropportunistiska element, med en anknytning till stalinismens vänsteristiska element. Den politiska brytningen är ofullgången, den historiskt-teoretiska knappast påbörjad.

Lika litet har KFML(r) förmått basera sin brytning med högeropportunisten på en medvetenhet om dennas förankring i det politiska, teoretiska och organisatoriska system vi kallar stalinismen, på en medvetenhet om de brott mot denna politik och teori som var nödvändiga för den kinesiska revolutionens seger. När KFML(r) blundar för detta då kan vi bara säga: för någon månad sedan föreställde ni er att kampen mot högeropportunisten gick att begränsa till en kamp för KFMLs revolutionära linje från tiden fram till gruvarbetarstrejken, och ni berömde och godkände KFMLs tidigare linje på skolor, universitet och i den anti-imperialistiska kampen. Detta har ni redan måst ta tillbaka, ni kommer att tvingas att inse, att det krävs en grundlig uppgörelse och att denna inte är genomförd. Nu säger ni: vi måste gå grundligt tillväga, men vi vägrar att analysera de politiska och teoretiska betingelserna för KFMLs högeropportunist, vägrar att analysera KFMLs förhållande till Kominterns och stalinismens politik och teori, vägrar att analysera Komintern och stalinismen, vägrar att analysera och göra upp med den politik och teori som lett till högeropportunistiskt förfall för inte bara KFML utan för vartenda av de kommunistiska partier, som stammar från den europeiska sektionen av tredje internationalen. Vi skall gå grundligt tillväga, men vi skall inte analysera förhållandet mellan stalinismen och den politik och teori som lett till seger i Kina, vi skall gå grundligt tillväga, men inte grundligare än att vi undviker sakens kärna.

"Misstag" och "fel"

Vi förstår varför Mao Tsetung och KKP fäster sådan vikt vid analysen av och uppgörelsen med "de stalinska misstagen": KKP definierar dessa i olika sammanhang som dogmatism, personkult, avsteg från marxismen-leninismens grundläggande principer, mekanisk materialism, fjärande från massorna, kränkande av demokratisk centralism i stat och parti,

subjektivism, ensidighet, maktmissbruk, stormaktschauvinism, nedbrytande av den socialistiska rättsordningen osv osv. Det är ”fel” och ”misstag” av denna typ KKP går tillrätta med bl a i skriften ”De historiska lärdomarna av proletariats diktatur” (Mao Tsetung, *Politiska skrifter*). Det är fel av denna typ som leder till att ett parti urartar, att en revolutionär statsledning urartar. KKP redogör i denna skrift för sin uppfattning, att ett socialistiskt land, en proletär diktatur, kan återgå till ”kapitalismen”, inte enbart p g a väpnad kontrarevolution, utan också p g a att ”partiets och statens ledning urartat”. För att förebygga en sådan urartning formulerade KKP och Mao Tsetung i ovannämnda skrift en rad teser, som positivt summerade erfarenheterna av proletariats diktatur i Ryssland och det socialistiska uppbygget i Kina. Dessa teser utgör i sitt sammanhang en serie teorier och politiska riktlinjer ”om hur kapitalismens återupprättande kan förhindras”. De utgör en sammanfattning av Mao Tsetungs vidareutveckling av den marxist-leninistiska teorin om proletariats diktatur.

KFML hävdar – enligt vår mening helt riktigt – att dessa teorier och riktlinjer utgör ett försvar av och ett vidareutvecklande av den marxistiska och leninistiska teorin om proletariats diktatur. Men KFML ”glömmer” helt bort, att dessa teorier och riktlinjer formulerats på områden där KKP uttryckligen kritiserat ”Stalin”, dvs SUKPs och Kominterns högsta ledning, för allvarliga felaktigheter, misstag, avvikelser etc, vilka lett till stor och långvarig skada för Sovjetunionen, den världskommunistiska rörelsen och folken i hela världen. Skriften riktar sig nominellt mot ”Chrusjtjov-revisionismen”, men i realiteten riktar den sig mot stalinismen i Stalins form: på punkt efter punkt formulerar KKP positiva teorier och riktlinjer där man i andra sammanhang allvarligt kritiserat Stalin. Att som KFML och KFML(r) tala om Mao Tsetungs försvar och vidareutveckling av teorin om socialismens uppbygge och samtidigt blunda för att dessa teorier och riktlinjer på varje avsnitt bryter mot den teori och politik som vägledde uppbygget av socialismen i Sovjetunionen, det är vad vi kallar spontanism och ytlighet i ”anknytningen” till KKP.

Utan pretentioner på att framlägga någon ”analys” skall vi här kort skissera några viktiga skiljelinjer i teorierna, riktlinjerna, politiken för uppbygget av socialismen i Sovjetunionen resp. Kina.

Stalinismen och uppbygget av socialismen i Sovjetunionen

Vid Lenins död befann sig den unga sovjetstaten i ett mycket instabilt läge: ännu dominerade småborgerliga produktionssätt över de statskapitalistiska och socialistiska produktionssätten, ännu var den tsaristiska och borgerliga staten inte i grunden krossad, endast ”lätt övermålade på ytan”, ännu var förkapitalistiska och borgerliga ideologier djupt förankrade i folket och i den statliga byråkratin... Allt detta (och ännu mycket mer) ledde Lenin till att tala om Sovjetstaten som en övergångsstat, en proletär diktatur, som ännu ej upprättat socialismen, en proletär diktatur som var djupt urholkad på det ekonomiska, politiska och ideologiska planet.

Ännu så sent som 1923 skrev Lenin:

”Med undantag för Folkkommisariatet för utrikesärenden utgör vår statsapparat i allra högsta grad en kvarleva från den gamla och har i försvinnande ringa grad undergått några som helst allvarliga förändringar. Den är endast lätt övermålade på ytan, i övrigt utgör den det mest typiska av det gamla i vår gamla statsapparat.” (Hur vi bör reorganisera arbetar- och bondeinspektionen).

Och senare samma år kunde han formulera sig ännu skarpare:

”Det skadligaste skulle vara att utgå från att vi vet åtminstone något, eller att vi har en något så när betydande mängd av element för att bygga upp en verkligt ny apparat, som verkligen förtjänar att kallas socialistisk, sovjetisk osv. Nej, en sådan apparat eller ens element till en sådan har vi i löjligt ring grad.” (Hellre mindre men bättre).

Medan det revolutionära bolsjevikpartiet under Lenins ledning kämpade för att återvinna dessa svårigheter, insåg man också, att detta övervinnande kunde ske endast med hjälp av de revolutionära massornas och den socialistiska revolutionens seger i internationell skala, främst i de avancerade kapitalistiska länderna. Stalinepoken inleddes med alla dessa problem olösta, och med det definitiva nederlaget för arbetarklassens revolutionära kamp i Europa. Kvar stod den isolerade, ekonomiskt efterblivna, politiskt och ideologiskt urholkade proletära diktaturen i Ryssland. Dess uppgift blev att bygga socialismen i ett isolerat och efterblivet land, i ett land som inte var rustat för denna gigantiska omvälvning av samhällslivet. Det är mot denna bakgrund vi måste se stalinismens politik och teori för uppbygget av socialismen, och det är mot denna skissartade korta bakgrunds teckning vi skall se Stalins (av partiet och Komintern helt och hållet accepterade) analyser av det sovjetiska samhället, analyser som vi skall göra till utgångspunkt för vår artikel.

Utmärkande för dessa analyser var den ensidiga betoningen av den ekonomiska strukturens förändringar under åren efter revolutionen. Lika utmärkande är, att andra nivåer – politiska, ideologiska etc försvunnit ur analysen. Låt oss titta på t ex förslaget till ny författning 1936. I detta beskrives först de ekonomiska förändringar som skett under perioden 1924-36. Sedan säger Stalin:

”I överensstämmelse med dessa förändringar på ekonomins område i Sovjetunionen har också vårt samhälles klasstruktur förändrats ... Det finns inte längre någon kulakklass inom jordbruket, det finns inte längre några köpmän och spekulanter på varuomsättningens område. Det visar sig således att alla utsugarklasser är likviderade. Kvar är arbetarklassen. Kvar är bondeklassen. Kvar är de intellektuella.”

Och på denna grundval – en analys av förändringarna på den ekonomiska nivån – slår Stalin fast, att ”vi har således i huvudsak redan förverkligat kommunismens första fas, socialismen.” Och på grundval av detta slår han ytterligare fast, att ”det finns inte längre antagonistiska klasser i samhället, att samhället består av två vänskapligt sinnade klasser, arbetarna och bönderna”. Och vidare är det så, att såväl de politiska som de ekonomiska motsättningarna mellan dessa båda ”sociala grupper” – som måste räknas till kategorin ”folket” – håller på att bortfalla och utplånas.

Skrivningen i det nya författningsförslaget 1936 var kanske en slump, ett ”olyckligt misstag”? Inte alls, Samma uppfattningar är genomgående i partiet vid denna tid. Se exempelvis Stalins Verksamhetsberättelse på XVII:e kongressen 1934, ta ”SUKPs historia”. I den förra heter det, att ”industrialiseringspolitiken har avgått med seger...Politiken att likvidera kulakerna och genomföra en genomgående kollektivisering har segrat... På grundval av erfarenheterna från vårt land är det bevisat att socialismens seger i ett enda land skilt för sig är fullt möjligt.”

I den senare, av KFML och KFML(r) prisade skriften ingår ett kapitel som Stalin personligen författade, ”Den dialektiska och historiska materialismen”. Där förklaras också hur Stalin kunde proklamera socialismens seger på grundval av en analys eller rättare sagt beskrivning av enbart den ekonomiska utvecklingen; här framstår den mekaniska materialistens syn på förhållandet mellan bas och överbyggnad som en ren spegelbild för var och en (utom högeropportunisterna i KFMLs ledning):

”Ett exempel på *full* överensstämmelse mellan produktionsförhållanden och produktivkrafternas karaktär är den socialistiska folkhushållningen i Sovjetunionen... *Sådana produktivkrafterna är, sådana måste också produktionsförhållandena vara.* (vår kurs.).

Denna syn fick naturligtvis politiska konsekvenser. En konsekvens var den nya konstitutionen 1936. Eftersom det inte längre fanns antagonistiska klasser, eftersom kommunismens första fas hade förverkligats, eftersom såväl de politiska som de ekonomiska motsättningarna mellan de sociala grupper som konstituerade ”folket” höll på att bortfalla och utplånas, fanns det inte

längre någon anledning att bevara den 12 år gamla bolsjevikiska författning, som stadgade ett valsystem, som byggde på sovjeterna, dvs var ett redskap för den proletära diktaturen. Detta valsystem förklarades nu inte längre svara mot de objektiva förhållandena, och ersattes av ett valsystem, som bättre skulle representera förhållandena under ”kommunismens första fas”:

”Författningsförslaget gör ingen skillnad mellan aktiva och passiva medborgare, enligt det är alla medborgare aktiva. Det erkänner ingen skillnad i rättigheterna mellan män och kvinnor, mellan ’bofasta’ och ’icke-bofasta’, mellan besuttna och obesuttna, mellan bildade och icke-bildade. Det tillerkänner alla medborgare lika rättigheter. Varken förmögenhetsförhållanden eller nationell härkomst, varken kön eller tjänsteförhållande bestämmer varje medborgares ställning i samhället, utan endast hans personliga förmåga och personliga arbete.”

Vi ser stalinismen i sin prydning – sovjetsystemet hade under stalinepoken definitivt satts ur spel, all makt hade övergått till den professionella stats- och partibyråkratin; det nya författningsförslaget var ett försök att ideologiskt legitimera denna urartning genom att förklara, att denna i själva verket var ett framsteg, att Sovjetunionen lämnat den proletära diktaturens stadium och förverkligat kommunismens första fas. Det var ett programmatiskt uppgivande av den proletära diktaturen, och det förebådade Chrusjtjovs öppna proklamerande av ”hela folkets stat”. Och faktiskt talade Stalin också om att författningen ”skall förvandla diktaturen till ett smidigare och följaktligen maktigare system av den statliga samhällsledningen”. (Naturligtvis finns det många andra aspekter. Författningen får också ses som ett led i Sovjetunionens och Kominterns internationella politik, att ytterligare skapa förtroende hos de borgerliga klasskrafterna, t ex folkfronterna, och regeringarna för kommunisternas demokratiska och civiliserade sinnelag). Stalin betonar i för denna höger-opportunistiska period sedvanliga ordalag, att ”idag, då fascismens grumliga våg besudlar arbetarklassens socialistiska rörelse och trampar i smutsen de demokratiska strävandena av den civiliserade världens bästa människor, blir Sovjetunionens nya författning en anklagelseakt mot fascismen, vittnande om att socialismen och demokratin är oövervinnliga (Applåder).”

Vi ser vidare hur Stalin på XVIII:e kongressen 1939 öppet deklarerar upphävandet av proletariatets diktatur, helt i konsekvens med skrivningarna kring författningen 1936. Enligt Stalin hade den sovjetiska socialistiska staten genomgått två stadier: 1) från oktoberrevolutionen till utsugarklassens (ekonomiska) likvidering. Under denna fas var statens uppgift bl a att undertrycka de inhemska störtade klassernas motstånd, dvs utöva den proletära diktaturens funktioner. 2) Perioden från likvideringen av de kapitalistiska elementen i stad och på land till det socialistiska hushållningssystemets fullständiga seger och antagandet av en ny författning, dvs 1936.

Under denna andra fas förlorade staten sin inåtriktade diktatoriska funktion. Huvuduppgiften bestod i att organisera den socialistiska hushållningen, likvidera de sista resterna av de kapitalistiska elementen etc. Sedan detta väl var gjort, kunde Stalin 1939 slå fast, att ”i överensstämmelse härmed förändrades också vår socialistiska stats funktioner. Funktionen av militärt undertryckande inom landet bortföll, dog bort, ty utsugningen är avskaffad, det finns inte längre några utsugare och ingen att undertrycka.”

I hela texten kring detta nämns inte med ett ord förekomsten av resterande borgerlig klassideologi, om motsättningar inom folket osv. Motsättningar mellan folket och folkets fiender då? Jo, det fanns fiender till folket, och det var en av statens uppgifter att undertrycka dessa. Men det var inte alls fråga om motsättningar inom tinget, det sovjetiska samhället (vilket skulle nödvändiggöra en inåtriktad diktatorisk statsmakt), utan det var fråga om motsättningar som bestämdes av yttre faktorer, varför statsmaktens våldsfunktion i undertryckande, av också de förmenta folkfienderna, kunde sägas vara riktad utåt:

”Funktionen att med militärmakt skydda landet mot angrepp utifrån har bibehållits i full omfattning och således har också Röda Armén och Röda Flottan bibehållits liksom också strafforganen och underrättelseväsendet, vilka är nödvändiga för att infånga och bestraffa spioner, mördare och skadegörare, som de utländska spionageorganen skicka till vårt land...Vår stats huvuduppgift inom landet består nu i att utföra ett fredligt ekonomiskt-organisatoriskt och kulturellt-uppfostrande arbete. Vad vår armé, våra strafforgan och vårt underrättelseväsen beträffar, så har de inte längre sin udd riktad inåt landet men utåt, mot dess yttre fiender.”

De spioner, mördare och skadegörare, som tillhörde Sovjetunionens yttre fiender, var också delar av SUKP och den ryska arbetarklassen som vid slutet av 30-talet likviderades för påstådd eller verklig folkfientlig verksamhet. Detta framgår av titeln bl a på det kapitel i Stalins *SUKP(b)s historia*, som behandlar denna period: ”Likvideringen av resterna av Bucharinsk-Trotskyistiska spioner, skadegörare och landsförrädare”. Dessa sågs som hyrda redskap för fascismen och kapitalismen: ”Processerna gjorde det klart, att de trotskyistisk-bucharinska odjuret för att uppfylla sina arbetsgivares vilja – de utländska borgerliga spionageagenturerna – hade satt sig målet att ödelägga partiet och Sovjetstaten, undergräva landets försvar” osv i all oändlighet.

Mot dessa användes statens våldsapparat, många tusen kommunistiska partikamrater och arbetare likviderades; men våldet var inte inåtriktat, utan utåtriktat: Allt detta – proklamerandet av de antagonistiska klassernas försvinnande, proklamerandet av bortdöendet av motsättningarna också inom folket, proklamerandet av segern för socialismen och kommunismens första fas i ett land, proklamerandet av statens utåtriktade våldsfunktion etc – ledde följdriktigt till proklamerandet av att Sovjetunionen nu stod inför kommunismens högsta fas. Men det var inte vilken kommunism som helst, utan kommunismens högsta stadium i ett land, omgivet av imperialistiska makter, varför staten måste bevaras också under kommunismens högsta stadium:

”Som ni ser, har vi nu en fullständigt ny, socialistisk stat, vars motstycke ännu ej funnits i historien och som ifråga om sin form och sina funktioner i betydande grad skiljer sig från den socialistiska staten under den första fasen. Men utvecklingen kommer ej att bli stående härvid. Vi går vidare framåt mot kommunismen. Kommer staten att bibehållas hos oss även under kommunismens period? *Ja, den kommer att behållas, såvida ej den kapitalistiska omgivningen likvideras.*”

Teorin om socialismen i ett land var ett utslag av reaktion mot den revolutionära leninismens internationalism och realism, ett utslag av stabiliseringsbehov efter revolutions- och krigsåren, efter revolutionens internationella nederlag. Vi ser här hur denna teori ledde till allt mera extravaganta utsvävningar i dogmatism, empiricism, ensidighet, ytlighet och idealism, för att slutligen mynna ut i rent antileninistiskt önskedrömmeri, kommunismen i ett land.

KKP, stalinismen och uppbygget av socialismen

För Stalin var revolutionen avslutad i början av 30-talet. Då hade socialismen definitivt segrat, och den vidare utvecklingen mot kommunismen skulle ske genom gradvisa och kvantitativa förändringar. Stalin vidhöll detta livet ut: så sent som 1950 förklarade han, att motsättningarna i det socialistiska samhället inte löses genom revolution, utan genom gradvis förändring utan kvalitativa övergångar. Tio år senare angrep KKP ”vissa teorier” enligt vilka ”det räcker att konsolidera det socialistiska systemet, att det inte finns något behov av att utveckla det; och även om det måste förändras, även om det måste gå vidare mot kommunismen, är det helt onödigt att gå igenom någon kamp eller kvalitativa språng”.

Som vi sett ansågs socialismen konsoliderad i och med de socialistiska förändringarna på det ekonomiska planet. På liknande sätt kunde Liu Shao chi förklara, att ”frågan huruvida socialismen eller kapitalismen ska vinna är redan avgjord i vårt land” redan 1956.

KKP och Mao Tsetung har tillbakavisat dessa teorier som absurda. Socialismens seger avgörs inte genom socialismens genomförande på det ekonomiska planet: ”den socialistiska revolutionen på det ekonomiska frontavsnittet (i fråga om ägande av produktionsmedlen) är i sig själv otillräcklig och kan icke befästas”. Ty det är icke så som Stalin säger, att produktionsförhållandenas utveckling måste spegla produktivkrafternas utveckling, det är icke så, att den socialistiska folkhushållningen ger ett exempel på full överensstämmelse mellan produktionsförhållandena och produktivkrafternas karaktär.

KKP har uttryckligen tillbakavisat denna mekaniska materialism. Motsättningar i ett ting existerar alltid, det är dessa motsättningar som driver tingets utveckling, och ”de grundläggande motsättningarna i det socialistiska samhället är fortfarande de som består mellan produktionsförhållandena och produktivkrafterna och mellan överbyggnad och den ekonomiska grundvalen”. Det är dessa motsättningars utveckling som driver samhället framåt och ger impulsen till att ersätta det gamla samhället med ett nytt.

I enlighet med detta upprepar Mao Tsetung inte heller Stalins mekaniska materialism, utan fastslår i analysen av Kina, att ”det råder såväl överensstämmelse som motsättning mellan produktionsförhållandena och produktivkrafternas utveckling; på samma sätt råder det såväl överensstämmelse som motsättning mellan överbyggnaden och den ekonomiska grundvalen.”

Att förstå existensen och karaktären av dessa motsättningar är avgörande för uppbygget av socialismen.

För Mao Tsetung innebär dessa motsättningar, att frågan om socialismens seger inte är avgjord i och med upprättandet av en dominerande socialistisk ekonomi. Det är icke så, att i överensstämmelse med ekonomiska förändringar inträder också motsvarande förändringar i klasstrukturen. Det är icke så, att man på grundval av ekonomiska förändringar av socialistisk karaktär, kan proklamera ”motsvarande” likvidering av klasserna och klassmotsättningarna.

För Mao Tsetung (men inte för Stalin) står det klart, att det socialistiska samhället sträcker sig över en mycket lång tid, över en hel historisk epok. Under denna kvarlever motsättningarna mellan samhällets ekonomiska bas och dess politiska, ideologiska etc överbyggnad, mellan produktivkrafterna och produktionsförhållandena. Under denna epok fortlever klasserna och klasskampen, och motsättningarna i det socialistiska samhället kommer att leda till olika slag av revolutioner, vilka markerar en ”språngvis” förändring och utveckling. Uppbygget av socialismen är en fråga som till stor del kretsar kring behovet av *permanent revolution* i samhället, en grundlig fortsatt socialistisk revolution också på de ideologiska, politiska, kulturella etc områdena. Att inte förstå, att t ex klasskampen på det ideologiska planet fortsätter under – som Mao säger – ”hundratals” år av socialistiskt uppbygge, och att utgången av denna kamp är avgörande för frågan om socialismens seger eller ej, det ”kan leda till de allvarligaste misstag – så att man underlåter att föra kampen på det ideologiska området.”

Stalin begick det ”misstaget”, och förstod inte heller att denna permanenta revolution är en fråga om långvarig kamp, som kommer att leda till ständigt nya revolutioner inom överbyggnaden.

Den stora proletära kulturrevolutionen i Kina, var en stor *politisk* revolution under den proletära diktaturens förhållande, en revolution inom överbyggnaden som syftade till konsolidering och utvidgande av den proletära diktaturen. Den proletära revolutionära diktaturen utvecklas mot kommunismen genom revolutionerande omvälvningar av detta slag. Att tala om socialismens seger i ett land, ja, t o m om kommunismens möjlighet i ett land, det är att helt bortse från den långvariga fortsatta klasskampen och den permanenta revolutionen under socialismen, ja, det är att förneka också det faktum, att endast världsrevolutionen kan säkra övergången till det klasslösa och statslösa kommunistiska samhället. Lin Piao refererar i

sin rapport till Mao Tsetung och säger: ”Vi har redan vunnit en stor seger. Men den besegrade klassen kommer ännu att kämpa desperat. Dessa människor finns fortfarande kvar, och denna klass existerar fortfarande. Därför får vi inte tala om den slutgiltiga segern, inte ens på flera decennier. Vi får inte förlora vår vaksamhet. Ur leninismens synpunkt kräver den slutgiltiga segern i ett socialistiskt land inte bara proletariatets och folkets breda massors ansträngningar hemma, utan hänger också samman med världsrevolutionens seger och med att det system där en människa exploaterar en annan utplånas från hela jorden, så att hela mänskligheten blir befriad. Därför är det fel att lättsinnigt tala om den slutgiltiga segern för revolutionen i vårt land; det står i strid mot leninismen och stämmer inte heller överens med fakta.” (inom parentes kan vi till detta säga, att den som hänvisar till Stalins verk från mitten av 20-talet, där han också talar om världsrevolutionen som en förutsättning för socialismens slutgiltiga seger, den ”glömmer” att proklamerandet av uppgiften att övergå från kommunismens första fas till dess högsta fas om något innebär att socialismens seger måste anses som ”slutlig” – och vidare såg Stalin som *enda* orsak till att man inte kan tala om socialismens slutgiltiga seger i ett land den alltid överhängande faran för utländsk intervention; som vi sett utgör detta bara *en* av grunderna för Mao Tsetung.)

Lin Piao fortsätter i sin rapport med att betona vikten av att i detta ljus upprätthålla den proletära diktaturen: ”Vi får aldrig glömma klasskampen och aldrig glömma proletariatets diktatur.”

Som vi sett förebådade Stalin två decennier efter revolutionen genom det programmatiska upphävandet av proletariatets diktatur Chrusjtjovs teori om ”hela folkets stat”. Om utsugar-klasserna likviderats, om motsättningarna mellan de två resterande klasserna – arbetarna och bönderna – höll på att utplånas, ja, då hade man nått ett oerhört högt utvecklingsstadium av socialismen, och då var också staten, den proletära diktaturen, onödig, allt enligt empiristisk-dogmatisk logik. Men – som Lin Piao antyder – för de kinesiska kommunisterna är upprätthållandet av den proletära diktaturen under hela den socialistiska epoken ett livsvillkor för att ”kapitalismens återupprättande” skall förhindras, det socialistiska uppbygget föras framåt och betingelserna skapas för övergången till kommunismen. Detta var en av huvudfrågorna i kampen mot Chrusjtjovrevisionismen. I ”Ett förslag rörande den internationella kommunistiska rörelsens allmänna linje” skriver KKP:s centralkommitté:

”Både Marx och Lenin förfäktade att hela perioden innan man nått det kommunistiska samhällets högre stadium, är en period av övergång från kapitalism till kommunism, en period av proletariatets diktatur. Under denna övergångsperiod genomgår den proletära diktaturen, det vill säga den proletära staten, den dialektiska processen av upprättande, befastande, stärkande och avdöende.”

Det var denna process av upprättande, befastande, stärkande och avdöende som proklamerades genomgången i Sovjetunionen på trettioalet: KKP frågar sig i ovannämnda skrift: ”Vad kommer att inträffa, om det på halva vägen dit (det kommunistiska samhället) förkunnas att proletariatets diktatur inte längre är nödvändig? Står inte detta i grundläggande konflikt med Marx och Lenins lära om den proletära diktaturens stat?” Det finns inget sådant som en klasslös stat, det finns inget sådant som en stat vars *inre* diktatur- och klasskaraktär försvunnit, en stat som enbart fungerar diktatoriskt *utåt*. Så länge staten består som stat måste den ha klasskaraktär. KKP säger: ”Vissa personer kanske vill säga (i gammal god stalinistisk stil, vår anm) att deras samhälle redan är ett samhälle utan klasser. Vi svarar: Nej, det finns klasser och klasskamp i alla socialistiska länder, inget undantaget.” Därför måste också den proletära staten upprätthållas under hela socialismens epok; den måste upprätthållas idag i Kina (och så mycket mer i Sovjetunionen på 30-talet) emedan imperialismen fortfarande existerar, emedan den inhemska reaktionen fortfarande existerar, emedan klasser fortfarande existerar.

Den proletära diktaturen måste alltså lösa motsättningar av olika slag: till dessa hör motsättningar mellan ”folket” och ”folkets fiender”, liksom motsättningar ”inom folket”.

Denna distinktion är för Mao Tsetung och KKP oerhört viktig. I ”De historiska lärdomarna av proletariats diktatur” står det: ”många människor...vägrar att erkänna att det finns motsättningar i det socialistiska samhället – att det finns inte blott motsättningar mellan oss och fienden, utan också motsättningar bland folket – de begriper inte att skilja mellan dessa två slag av motsättningar och hur man på ett riktigt sätt ska ta itu med dem och är därför ur stånd att på ett riktigt sätt behandla frågan om proletariats diktatur.” – Mao Tsetung har under mer än trettio år insisterat på vikten av denna distinktion mellan olika slag av motsättningar inom ett ting. Den utgör en viktig del i det centrala i Mao Tsetungs filosofi, analyserna av motsättningar och motsättnings karaktär, rörelse etc.

Det är slående, att om man jämför Mao Tsetungs uppsats ”Om motsättningar” med Stalins ungefärligen samtidigt författade (och av KFML och KFML(r) ständigt prisade) essä ”Om den dialektiska och historiska materialismen”, finner vi i den senare, att Stalin överhuvudtaget inte nämner denna av Lenin antydda och av Mao så betonade åtskillnad mellan olika slag av motsättningar inom ett ting, inom ett samhälle.

Redan i denna tidiga uppsats av Mao Tsetung framkommer uttryckliga tillrättavisningar av de felaktigheter Stalins oförmåga att göra denna skillnad ledde till. Vi erinrar om att Stalins proklamerande på trettioalet av de politiska och ekonomiska motsättnings bortdöende mellan arbetare och bönder. Mao tar upp detta i sin uppsats och påpekar, att t o m under de samhällsliga betingelser som består i Sovjetunionen existerar det motsättningar mellan arbetare och bönder. ”Frågan är om olika slag av motsättningar, inte huruvida motsättningar förekommer eller saknas.”

Stalins uppfattning var naturligtvis inte ny. Redan på 20-talet – bara några år efter det långvariga inbördeskrigets slut – hade han hävdad, att det fanns *endast en* motsättning inom det sovjetiska samhället, den mellan proletariatet och bönderna. Dels ignorerar han här motsättningen mellan ”folket” och ”folkets fiender” inom samhället, dels förklarar han vidare, att denna enda inom folket och samhället existerande motsättning ”*helt och hållet* kan övervinnas genom ett lands ansträngningar” (*Till Leninismens frågor*). Skulle också denna motsättning försvinna, då innebär det, att övergången till det högre, kommunistiska stadiet är genomförd – och vi ser också hur Stalin tio år senare samtidigt förklarar dessa motsättnings bortdöende och uppgiften att gå över till kommunismens högsta stadium. Detta var naturligtvis helt verklighetsfrämmande. Fantasier av denna typ är naturligtvis ytterligt skadliga. KKP:s analys är naturligtvis av en helt annan kaliber, och leder också till helt andra slutsatser:

”Arbetarna i företag, som ägs av hela folket, och bönderna på jordbruk, som ägs kollektivt, tillhör två olika kategorier av arbetare i det socialistiska samhället. Därför består klasskillnaden mellan arbetare och bonde i alla socialistiska länder utan undantag. Denna skillnad kommer inte att försvinna förrän övergången till det högre, kommunistiska stadiet är genomförd. På sin nuvarande ekonomiska utvecklingsnivå befinner sig alla socialistiska stater långt, långt bort från kommunismens högre stadium, i vilket devisen ’av var och en efter hans förmåga, åt var och en efter hans behov’ blir förverkligad. Därför kommer det att ta en lång, lång tid att avskaffa klasskillnaden mellan arbetare och bonde. Och innan denna skillnad är avskaffad, är det omöjligt att säga att samhället är klasslöst eller att det inte längre finns något behov för proletariats diktatur”. (*Ett förslag rörande den internationella kommunistiska rörelsens allmänna linje*, 1963).

Denna distinktion mellan olika slag av motsättningar är så viktig bl a emedan den implicerar också olika metoder att lösa olika slag av motsättningar. Så t ex är motsättningar ”inom folket” normalt inte antagonistiska i det socialistiska samhället. Men oförmåga att bedöma

motsättningarnas karaktär leder till oförmåga att använda de korrekta metoderna för lösande av motsättningarna. Och oförmåga att korrekt lösa motsättningar inom folket kan leda till att dessa motsättningar utvecklas till antagonism. En sådan utveckling är naturligtvis ytterligt skadlig för revolutionen och det socialistiska uppbygget.

Vi har tidigare i denna skissartade artikel berört utrotningen av ett ofantligt antal kommunistiska partimän, arbetare under trettioalets sista år, kampen mot ”de trotskistisk-bukharinska odjuret, sabotörerna, mördarna” etc. KKP anger uttryckligen detta som ett exempel på Stalins oförmåga att korrekt bedöma olika slags motsättningar:

”I kampen såväl inom som utom partiet förväxlade han vid vissa tillfällen och i vissa frågor tvenne till sin natur skilda motsättningar – motsättningarna mellan oss själva och fienden och motsättningarna inom folket, och han förväxlade också de skilda metoder som krävs vid behandlingen av dessa skilda typer av motsättningar. I det av Stalin ledda arbetet för kontrarevolutionens undertryckande, blev många kontrarevolutionärer, som förtjänar att näpsas, vederbörligen bestraffade, men samtidigt förekom det att skyldiga människor med orätt dömdes. Och under 1937 och 1938 gjordes felet att utvidga omfattningen av kontrarevolutionärernas undertryckande.”

Som vi tidigare sett, räknade Stalin inte med att den kommunistiska oppositionen mot partiets majoritetslinje tillhörde ”folket”, inte heller ett motsättningarna var av karaktären ”motsättningar inom folket”. Men de var inte heller motsättningar mellan ”folket” och ”folkets fiender”, ty oppositionen tillhörde överhuvudtaget inte det sovjetiska samhället. Den klassificerades som spioner, skadegörare, sabotörer, mördare, kort sagt som odjur som skickats in i det sovjetiska samhället av utländska spionageorgan, av fascistiska makter etc.

Vi kan också i detta fall relatera denna uppfattning till den tidigare anförda ståndpunkten i *Till Leninismens frågor* från januari 1926; vi skall anförda ett helt citat. ”Vårt land uppvisar två grupper av motsättningar. Den ena gruppen av motsättningar är de inre motsättningar, som finnes mellan proletariatet och bönderna...Den andra gruppen av motsättningar är de yttre motsättningar, som finnes mellan vårt land, socialismens land, och alla övriga länder, kapitalismens länder.”

Alla motsättningar i samhället (bas-överbyggnad, produktivkrafter-produktionsförhållanden, gammalt-nytt, folket-folkets fiender, reduceras här till *en* inre motsättning mellan två olika skikt av folket, samt *en* yttre. Som den andra typen av motsättningar anför *den yttre* motsättningen mellan ”socialismens land” och kapitalismens länder. Det var bara konsekvent, att alla motsättningar som inte ansågs rymmas under kategorin folket – arbetare/bönder – hänfördes till de yttre makternas spel, till de utländska spionageorganen och fascistregimerna.

Några av dessa 'fel' i svensk tappning

Och dessa fel upprepas i olika former inom den svenska revolutionära rörelsen idag. Låt oss ta den fråga vi senast berörde, frågan om analysen av motsättningar, dess karaktär, rörelse.

Idag står den revolutionära rörelsen mer splittrad än någonsin. Teoretiska och politiska motsättningar tar sig allt häftigare uttryck i organisatoriska brytningar, omgrupperingar, nybildningar.

Dessa organisatoriska splittringar och strider är ett uttryck för en politisk och teoretisk kamp som är en absolut nödvändig förutsättning för vår rörelses vidareutveckling, för dess möjligheter att bilda ett verkligt revolutionärt kommunistiskt parti, för dess möjlighet att bryta med den nuvarande rörelsens relativa isolering från arbetarklassen och dess mest medvetna skikt.

Förbundet KOMMUNIST är en del i denna rörelse. Vi deltar tillsammans med en rad andra organisationer av olika typ i uppbygget av den revolutionära rörelsen, och vi utgör tillsammans med dem denna rörelses kärna.

Förbundet KOMMUNIST kan lika litet som någon annan enskild organisation inom denna rörelse hävda att *vi* utgör denna rörelse. Vi kan däremot hävda, att vi som enskild organisation representerar tillsammans med vissa andra organisationer och krafter en *ny tendens inom denna rörelse*, en tendens som allt medvetnare och allt mera effektivt för en kamp mot främst högeropportunisten och stalinismen i KFMLs gestalt.

Vi ser kampen inom den revolutionära rörelsen som en kamp mellan motsättningar av icke-antagonistisk typ i meningen att det är en kamp mellan *olika kommunistiska och "inom-folkliga" motsättningar*. På vår rörelses utvecklade nivå måste det vara felaktigt att t ex utdöma KFML i sin helhet som "folkfientligt", som "kontrarevolutionärt". Högeropportunisten inom KFML är *fortfarande* en tendens *inom* den revolutionära rörelsen – hittills har den varit dominerande, men kampen mellan den och de riktningar som lämnat högeropportunisten inom den revolutionära rörelsen kommer otvivelaktigt att leda till ett högre stadium för vår rörelse, ett stadium där högeropportunisten nedkämpas och blir den underordnade sidan. Motsättningarna driver vår rörelse framåt, men detta under förutsättning att vi riktigt förmår bedöma och behandla dem.

KFMLs sätt att bedöma och behandla dessa motsättningar är av den typen, att det kan driva dem i allt mer antagonistisk riktning. Detta vore mycket skadligt, men vi kan därför inte lägga ned kampen mot högeropportunisten och stalinismen. Vi måste t ex bekämpa den stalinistiska oförmåga att bedöma och korrekt behandla motsättningar inom den revolutionära rörelsen. Hos KFML har denna oförmåga yttrat sig i en identifikation mellan den egna organisationen och den revolutionära rörelsen i sin helhet. Sekterismen och organisationschauvinismen tar sig uttryck i denna identifikation, i ett utdömande av den mångfald av tendenser och organisationer som idag tillsammans utgör den revolutionära rörelsen. Andra organisationer och tendenser ses som kontrarevolutionära, folkfientliga etc. Kampen mellan KFMLs politik och teori och övriga tendenser blir därför en kamp mellan den proletära och marxist-leninistiska rörelsen å ena sidan och å andra sidan klassfienderna, mellan å ena sidan den proletära ideologin, å andra sidan den borgerliga ideologin. (Denna aspekt kommer att noga belysas i nästa nummer av KOMMUNIST). Kamp och motsättningar inom den revolutionära rörelsen betyder för KFML kamp och motsättningar inom KFML.

Som Stalin ser KFML inte motsättningarna inom ett ting som just motsättningar inom tinget – i detta fall den revolutionära rörelsen -, utan som motsättningar mellan själva tinget – den revolutionära rörelsen / KFML – och *yttre* krafter, som *yttre* motsättningar.

Ett lindrigt utslag av detta är när KFML i *Marxistiskt Forum* 5/70 beskyller KFML(r)s linje för att vara "besläktad med fascismen". Ett allvarligare utslag är det när KFML i samma nummer av MF skriver: "Angrepp *mot* förbundet (KFML) är angrepp från klassfienden."

Den revolutionära rörelsen *är* KFML. Kamp och motsättningar inom den revolutionära rörelsen är kamp och motsättningar inom KFML. Övriga organisationer och tendenser inom den revolutionära rörelsen tillhör klassfienden när de tar upp kampen mot KFML. Motsättningar mellan KFML och övriga delen av den revolutionära rörelsen är en *yttre* motsättning.

Denna sekterismen, organisationschauvinism och oförmåga till analys av läget inom den revolutionära rörelsen, dess kamp och motsättningar, är naturligtvis ytterst skadlig, i synnerhet som den är oerhört konsekvent genomförd. Vi skulle t ex kunna erinra om hur KFML utdömde hela den antiimperialistiska rörelse som under uppsvingets år 1967-68 som

ett stöd åt USA-imperialismen i den mån den stod utanför DFFG. Och vi kan beröra hur KFML ser på uppkomsten av en ”trotskistisk” tendens inom den revolutionära rörelsen.

Liksom Stalin såg motsättningarna mellan majoriteten och minoriteten inom partiet som en yttre motsättning, ser också KFML uppkomsten av den trotskistiska tendensen som ett verk av yttre krafter, ser motsättningen mellan sig själv och denna tendens som en yttre motsättning: ”Dess (den trotskistiska rörelsen) plötsliga uppdykande beror naturligtvis på att reaktionärerna, den inhemska såväl som de internationellt verksamma, blivit skrämnda av den marxist-leninistiska rörelsens framgångar i Sverige.”

Att se motsättningarna inom den revolutionära rörelsen som yttre och antagonistiska leder till felaktiga metoder vid behandlingen av dessa motsättningar, vilket i sin tur kan leda till att dessa utvecklas till antagonism.

Ett exempel på KFMLs oförmåga att korrekt behandla motsättningarna är dess medvetna försök att antingen tigr ihjäl andra tendenser inom rörelsen genom att aldrig gå i polemik eller öppen kamp, eller att enbart smutskasta denna tendens. Vi såg det sista när KFML för några år sedan inte kunde gå i kommunistisk polemik mot det marcusianska inflytandet över vissa delar av den revolutionära rörelsen; KFML menade sig bäst bekämpa detta inflytande genom att med rätt eller orätt förklara att Marcuse var CIA-agent.

Vi såg det när KFML tog upp motsättningarna i VUF våren -70. Inom VUF utvecklades vid denna tid en allt medvetnare oppositionstendens mot KFMLs och VUF-majoritetens högeropportunistiska tendens. KFMLs enda analys var att gå på gång tala om företrädarna för minoritetstendensen som ”råttor” utan att någonsin gå in på de politiska och teoretiska motsättningarna i sak. Vi ser det när KFML för en gångs skull går i polemik mot den trotskistiska rörelsen. Då är det inte fråga om analys och kamp, utan att smutskasta trotskisterna till varje pris – till och med om man som i detta fall måste använda sig av, basera sig på och skriva av fascisten Dmitrievskis biografi över Stalin från trettiotalet.

När Jan Myrdal i AB den 28 januari gör sig till talesman för den ståndpunkten att KFML(r) är ett resultat av polisprovokatörers och lejda agents verksamhet, och liknar KFML(r) vid den svenska kommunismens vidrigaste överlöpare, fascisten och nazisten Nils Flyg, då fullföljer han endast KFMLs oförmåga till analys av motsättningarna inom den revolutionära rörelsen, då fullföljer han KFMLs och stalinismens tendens att se motsättningar inom ett ting som yttre motsättningar, då fullföljer han KFMLs tendens att smutskasta i stället för att gå i öppen och kommunistisk polemik och kamp, då fullföljer han KFMLs och stalinismens sekteristiska förfall.

Något om KKP:s kamp för självständighet

Vi har här bara i all korthet skisserat några anmärkningar kring frågan om uppbygget av socialismen, en visserligen begränsad fråga, men en fråga som rymmer de flesta aspekter av kommunistisk politik och teori. Självfallet har vi på detta utrymme måste begränsa oss till några få viktiga punkter. Redan av denna begränsade skiss står det dock helt klart, att vi icke som KFML och KFML(r) kan identifiera och dra en rak linje mellan stalinismen och det kinesiska kommunistpartiets politik och teori. Det föreligger avgörande motsättningar mellan dessa båda system, och allt medan stalinismen lett till ofantliga nederlag för den kommunistiska rörelsen (Sovjetunionens urartning, Kominternpartiernas förfall etc), har KKP:s politik och teori lett till stora segrar för Kinas och hela världens folk, för socialismen. När vi talar om ”Mao Tsetungs vidareutveckling av marxismen-leninismen”, då avser vi bl a det område vi här skissartat har behandlat: uppbygget av socialismen. Mao Tsetungs teoretiska och politiska insats i och för uppbygget av socialismen utgör en vidareutveckling av Lenins teorier om proletariatets diktatur och övergången till kommunismen; men den utgör

också en brytning med stalinismens politik och teori. Att detta överhuvudtaget var möjligt måste vi bl a hänföra till KKP:s långa tradition av medveten strävan till självständighet i förhållande till SUKP och Komintern. KKP kom aldrig att på samma sätt som de europeiska kommunistpartierna att domineras av SUKP och Komintern, teoretiskt, politiskt, ideologiskt, organisatoriskt.

Denna strävan till självständighet kom till uttryck bl a i kampen mot ”dogmatikerna” inom KKP åren 1931-45. Vi skall med bara några få ord beröra denna kamp.

1930 uttryckte Stalin i ett tal om den amerikanska kommunismen sin syn på de kommunistiska partiernas internationalism:

”Det vore fel att ignorera den amerikanska kapitalismens specifika särdrag. Det kommunistiska partiet måste i sitt arbete ta dessa med i beräkningarna. Men det vore ännu felaktigare att basera det kommunistiska partiets aktivitet på dessa specifika drag, eftersom varje kommunistiskt parti grundar och måste grunda sin aktivitet på kapitalismens allmänna drag, vilka är samma för alla länder, och inte på dess specifika drag i varje givet land. Det är på just detta som de kommunistiska partiernas internationalism vilar. De specifika dragen är endast supplementära till de allmänna dragen.”

Vi vågar påstå, att detta helt och hållet står i motsättning till grundläggande element i det vi kallar ”marxismen-leninismen Mao Tsetungs tänkande”. 1956 angriper KKP denna syn just i samband med kritiken av dogmatismen, så som sker i alla Maos verk. KKP skriver: ”En av de allvarligaste följderna av Stalins fel var dogmatismens utbredning. Samtidigt som de kommunistiska partierna kritiserat Stalins fel har de fört en kamp mot dogmatismen i sina egna led. Denna kamp är absolut nödvändig.” (Mera om de historiska erfarenheterna av proletariats diktatur.) Och KKP nämner att i dess historia från 1931 till 1934 fanns det ”dogmatiker” som förorsakade allvarliga bakslag för Kinas revolutionära krafter; mellan 1935 och 1945 undersökte och förkastade partiet fullkomligt ”denna ytterst skadliga dogmatiska linje”, och om detta icke gjorts, då hade seger varit omöjlig.

Nå, vari bestod nu denna ”ytterst skadliga dogmatiska linje”? Den bestod just i vägran att erkänna vikten av det enskilda landets (Kinas) specifika särdrag, samt mekanisk kopiering av vissa av Sovjetunionens erfarenheter. Mot den första avvikelserna (direkt inspirerad av Stalin) hävdade KKP, att visserligen finns det allmänna fundamentala lagar för det mänskliga samhällets utveckling, men de olika nationerna har också starkt differentierade drag. Så t ex leder klasskampen i alla länder till kommunismen, men de olika ländernas vägar dit är till sin specifika form olika, även om de till sitt väsen är lika. Proletariats sak i ett land kan segra endast om marxismen-leninismens allmänna sanning användes riktigt i ljuset av de specifika nationella särdragen. Denna kamp 1956 mot ”en av de allvarligaste följderna av Stalins fel” leder sitt ursprung tillbaka till 30-talet: ovanstående skrivning anknyter direkt till Mao Tsetungs mest grundläggande verk, Om motsättningar, Detta skrevs 1937, och det skrevs med huvudsyftet att göra slut på det dogmatiska tänkandet.

En av de fundamentala teser som lägges fram här är, att ”vad som är särskilt viktigt och nödvändigt, eftersom det utgör grunden för vår kunskap om ett ting, är att lägga märke till det som är säregnet för denna form av materiens rörelse, nämligen att iaktta den kvalitativa skillnaden mellan denna form av rörelse och andra former. Endast då vi gjort detta kan vi skilja mellan tingen. Varje form av rörelse innesluter i sig sin säregna form av motsättning. Denna säregna motsättning utgör det säregna väsen, som skiljer ett ting från ett annat. Det är den inre orsaken eller som det också kan kallas grundvalen för tingens oerhörda mångfald i världen.”

Dogmatikernas misstag – säger Mao – består just i att de inte förstår att studera motsättningarnas säregenhet och känna enskilda tings säregna väsen, vilket är nödvändigt om vi skall förstå tingens gemensamma väsen och motsättningarnas allmängiltighet.

Det är alltså alls icke så, att ”de specifika dragen endast är supplementära till de allmänna dragen”. Och det är absolut inte så, att de olika kommunistiska partierna måste basera sin aktivitet på kapitalismens allmänna drag och inte på en konkret analys av dess specifika drag i ljus av marxismen-leninismens allmänna sanningar:

”dogmatiker förstår inte, att marxismen-leninismens universella sanning manifesterar sig konkret och endast blir verksam i det verkliga livet genom de specifika nationella särdragen. De är inte villiga att företaga ett studium av de egna nationernas samhällliga och historiska drag eller att praktiskt använda marxismen-leninismens universella sanning i ljuset av dessa drag. Följaktligen kan de inte leda den proletära saken till seger.”

Denna kamp mot den stalinistiska dogmatismen i KKP fördes vidare i kampanjen för ”marxismens sinifiering” (anpassning till kinesiska förhållanden) som inleds 1938. Det betonas här oerhört hårt, att marxismen måste anta en nationell skapnad innan den kan användas konkret. Det finns inget som heter abstrakt marxism. Konkret marxism är marxism som antagit en nationell skapnad, dvs marxism tillämpad på den konkreta kampen under konkreta förhållanden (i t ex Kina): ”Om en kinesisk kommunist...talar om marxismen men bortser från de kinesiska särdragen, då är denna marxism blott en tom abstraktion.”

Denna kamp mot dogmatismens abstrakta marxism, mot den stalinistiska felsynen på förhållandet allmänt-säreget, och de nationella särdragens betydelse i teorin och politiken, denna kamp mot Stalins barocka uppfattning att de kommunistiska partierna bygger sin politik på kapitalismens allmänna drag, denna kamp gick i och med den första ”rektifieringskampanjen” 1942 öppet emot ”det utländska” och i synnerhet det sovjetryska inflytandets dominans i partiet, det inflytande som bestod i enkel imitation av de sovjetiska metoderna. I synnerhet var det ”doktrinärer av Wang Mings typ” som angreps, dvs de som stod den stalinistiska ledningen i Moskva närmast, de som endast kunde ”citera ord eller fraser ur marxistiska arbeten”.

På samma sätt angrips de stalinistiska ”dogmatikerna” på 50-talet för osjälvständighet, brist på skaparkraft, oförmåga till konkret analys av konkreta förhållanden: forskarna behåller sina dogmatiska vanor, skriver KKP, de kan inte tänka självständigt, saknar skaparförmåga, och är i vissa avseenden påverkade av Stalinkulten. De behandlar Stalins skrifter på ett dogmatiskt sätt, och därför kan de inte analysera det som är riktigt och det som är felaktigt, utan behandlar allt som ett universalmedel och använder dem okritiskt – därför måste de också begå fel.

Denna strävan till självständighet på det teoretiska, politiska och organisatoriska området har sedermera bl a tagit sig uttryck i stark kritik av det stalinistiska SUKPs förhållande till broderpartier och broderländer. Detta har präglats av tendenser till stormaktschauvinism, dvs likgiltighet för andra kommunistiska partiers och andra socialistiska staters oavhängiga och likaberättigade status.

Med detta har vi något litet velat visa på vissa grunder för KKP:s genomgående självständiga förhållande till den europeiska och ryska stalinismen. Kampen mot stalinismens fel och avvikelser kulminerar i kampen mot Chrusjtjovrevisionismen (dock först efter några år av stöd åt Chrusjtjov), och denna kamp möjliggjordes av den tidigare självständigheten och kampen.

Denna kamp gällde stalinistiska fel och avvikelser som personkult, fjärmande från massorna, kränkande av den demokratiska centralismen i stat och parti, subjektivism, ensidighet och

dogmatism i tänkandet, brott mot den proletära internationalismen, stormaktschauvinism etc.

Ett fel som förekommer en gång kan vara en tillfällighet, ett fel som förekommer två gånger kan eventuellt vara två tillfälligheter, men ett fel som förekommer 3, 4, 5 gånger är en linje av fel. Stalinismen utgör ett system av politik, teori, ideologi och organisation som rymmer just linjer av fel och avvikelser på område efter område. Dessa fel och avvikelser lever i olika former kvar inom den kommunistiska rörelsen, såväl inom den öppet revisionistiska som inom den revolutionära falangen. KFML är sprunget ur det stalinistiska SKPs revisionistiska avkomma, VPK, och utgör idag den yttersta högern inom den revolutionära kommunistiska rörelsen. När de progressiva krafterna inom den revolutionära rörelsen idag utvecklar en kamp mot högeropportunismen, måste denna kamp utvecklas till en uppgörelse med stalinismens fel och avvikelser. På så sätt utvecklades KKP:s kritik av den degenererade stalinismen i Chrusjtjov-revisionismens form: genom långvarig kamp mot och kritik av stalinismens fel och avvikelser. KKP betonar, att ”det är klart, att eftersom Stalins fel icke var av kort varaktighet, kan de icke fullständigt korrigeras från den ena dagen till den andra, utan kräver en relativt långvarig ansträngning och ideologisk fostran.”

I sin brytning med SKP/VPK ställde KFML kommunistiska rörelsens förankring i den stalinistiska traditionen. Inte heller aldrig frågan om högeropportunismen på ett medvetet sätt, som en fråga om den svenska KFML(r) ställer frågan om KFML(s)s högeropportunism så. Dock är det avgörande att bygga brytningen med högeropportunismen på en brytning med dess djupare rötter och det system i vilket den ingår, med stalinismen.

I sin brytning med SKP/VPK ställde sig KFML på ”marxismen-leninismen Mao Tsetung-tänkandets grundval”, när KFML(r) bryter med högeropportunismen återoppar också de ”Mao Tsetungs tänkande”. Men en anknytning till den kinesiska revolutionens erfarenheter måste bygga på en medvetenhet om att i den mån Mao och KKP ”försvarat och vidareutvecklat marxismen-leninismen”, har detta varit ett vidareutvecklande av marxismen-leninismen i försvar mot stalinismens fel och avvikelser. Att inte bygga anknytningen till KKP på en medvetenhet om detta är ett uttryck för en spontanism, vars följder vi ser manifesterade i KFMLs högeropportunism.

Förbundet KOMMUNIST ser det som en oerhört viktig uppgift för den progressiva delen av den revolutionära rörelsen att i uppbygget av en politik, teori och organisation för den socialistiska revolutionen, tillgodogöra sig den kinesiska revolutionens erfarenheter, brytningen med stalinismen, vidareutvecklandet av den revolutionära marxismen, och noga analysera brytningens och vidareutvecklandets uttryck, karaktär, vidd och begränsning.

Detta innebär, att vårt förhållande till den kinesiska erfarenheten präglas av en *positiv och kritisk* inställning. Att tillgodogöra sig denna erfarenhet betyder att vi kritiskt och självständigt granskar och kontrollerar den, och får aldrig betyda, att vi okritiskt och utan diskussion – som Lenin säger – ”skriver av de senaste resolutionerna”. Alltför länge, alltför okritiskt och alltför osjälvständigt skrev de europeiska kommunisterna av SUKPs och Kominterns – de dåvarande centra för den kommunistiska rörelsen – ”resolutioner”. Vår anknytning till KKP består inte i blinda och döva hyllningar utan i en medveten positiv och kritisk inställning,

Anknytningen måste vara positiv, kort sagt, emedan det kinesiska kommunistpartiets politik och teori lett till det kinesiska folkets seger i revolutionen och framgångsrikt lett det socialistiska uppbygget efter revolutionen. I denna process har KKP utvecklat en teori och politik, som på avgörande punkter brutit med den stalinistiska politik och teori som lett till stora nederlag för den kommunistiska rörelsen i Europa, ett brott som fått sin förlängning i

KKPs kamp mot den moderna revisionismen och i den stora proletära kulturrevolutionen, ett brott som på avgörande punkter lett till ett vidareutvecklande av marxismen-leninismen.

Den revolutionära rörelsens anknytning till KKP måste vara kritisk, emedan den kinesiska erfarenheten vare sig är entydig, fullständig eller direkt överförbar till t ex svenska förhållanden.

Så t ex är KKP:s brott mot den stalinistiska politiken och teorin vare sig entydigt eller fullständigt, vilket bl a kommer till uttryck i de senaste årens allt mera markerade tendens att undanskymma det tidigare öppet proklamerade sambandet mellan stalinismen och den moderna revisionismen.

Där man tidigare talade om allvarliga, långtgående och principiella teoretiska, politiska och organisatoriska fel under Stalinepoken som en orsak till allvarliga misslyckanden, nederlag etc, där tigger man idag och talar i stället om "bourgeoisins kontrarevolutionära statskupp" på 20:e partikongressen. Samtidigt har de senaste åren utvecklats element som tidigare angreps som negativa och skadliga stalinistiska fel, t ex personkulten. Även om vi kan urskilja faktorer som gör personifieringen av revolutionen och marxismen-leninismen nödvändig och eventuellt också progressiv, får detta inte undanskymma faran av att många av den stalinistiska personkultens negativa konsekvenser återupprepas – t ex undertryckande av motsättningar inom partiet, det teoretiska nyskapandets ersättande av konservatism, passivitet och osjälvständighet. En tredje faktor är KKP:s oförmåga att frigöra sig från många av den stalinistiska historieskrivningens myter, vilket troligen starkt bidragit till de svårigheter den revolutionära rörelsen har idag att utveckla en vetenskaplig analys av den kommunistiska rörelsens politiska och teoretiska erfarenheter. Vi avser härmed skrivningar som "leninismens fiender, trotskyister, zinovjeviter, bucharinister och andra bourgeoisins agenter", skrivningar, som inte tillfredsställer ens elementära krav på marxist-leninistisk analytisk hållning till den kommunistiska rörelsens utveckling, de historiska, ekonomiska, politiska, ideologiska etc betingelserna för motsättningarna och kampen inom det ryska bolsjevikpartiet. Vidare måste denna kritiska attityd också betingas av svårigheterna att direkt överföra många av den kinesiska revolutionens säregna element till den västeuropeiska revolutionära rörelsen. Så t ex har försöken att överföra t ex KKP:s riktiga folkkrigsstrategi till europeiska förhållanden hittills endast lett till förvirring och hugskott i stil med teorierna om "universiteten som röda baser".

Likaså är det fullt otillräckligt att i sitt strategiska tänkande bara "skriva av de senaste resolutionerna" från Kina (så som t ex det avlidna VUF gjorde när det "ställde sig på Mao Tsetung's tänkandes grundval" sommaren 1970), i synnerhet som KKP:s internationella strategi inskränkt sig till att i allmänna ordalag samla alla progressiva krafter på rätt sida "i huvudmotsättningen i världsmåttstock", medan man inte ägnat problemet om den socialistiska revolutionens genomförande i de imperialistiska länderna och dess förbindelse med den koloniala kampen mer än ett ytligt intresse. KKP för också i enlighet med dess internationella strategi en utrikespolitik som i många avseenden måste underkastas kritisk granskning. Samtidigt som den självfallet innehåller starkt progressiva och revolutionära element, där vi som exempel bara behöver nämna dess politik i förhållande till den palestinska befrielse-rörelsen, innehåller den också element som den revolutionära rörelsen ställer sig avvaktande och kritisk inför t ex politiken i Pakistan, i Indonesien etc.

Vi kan inte här gå in på alla dessa frågor. Vi ämnar emellertid inte göra KKP och Mao Tsetung till heliga ikoner, som vi nalkas vördsamt och i underdånighet: att förstå KKP:s begränsning i brytningen med stalinismen är en nödvändig förutsättning för att korrekt kunna tillgodogöra sig den revolutionära politiska och teoretiska erfarenhet som vunnits i kampen mot och brytningen med stalinismen på en rad viktiga områden.

Genom ett positivt och kritiskt förhållande till den kinesiska revolutionens erfarenheter bekämpar den revolutionära rörelsen den stalinistiska oförmågan att tillgodogöra sig den revolutionära potential, som ryms i KKP:s och Mao Tsetung's politik och teori, förutan vilken den revolutionära rörelsen är oändligt mycket fattigare. Därigenom bekämpar vi det höger-opportunistiska KFML's ytliga och spontanistiska frasmakeri i "anknytningen" till KKP och Mao Tsetung.

Mer om FK:s antistalinistiska maoism

För en kortfattad kritisk kommentar till ovanstående artikel, se "Vad är Förbundet Kommunist?" i samlingen [Om FK](#).

FK-texter:

[Anti-stalinistisk maoism – vad är det?](#) (artikel)

[Kina – klasskampen går vidare](#) av Börjesson/Svensson (bok om Kina)

[Vad händer i Kina](#) av Börjesson/Ragvald (skrift från 1976 om den maoistiska vänsterns uppkomst, utveckling och fall)